

SVENSKA

SKRIFTLIG DEL

KESKIPITKÄ OPPIMÄÄRÄ
MEDELLÅNG LÄROKURS

22.3.2010

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

1 TEXTFÖRSTÅELSE

- 1.1** *Läs texterna 1.1a–1.1.d och svara på frågorna 1–25 genom att välja det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar med blyertspenna på den optiska svarsblanketten.*

1.1a Kläderna gör mannen

I dag är det många mode- och prismedvetna som tröttnat på massproducerade kläder som inte ens klarar tvätten. De här kunderna söker kvalitet och perfekt passform som skräddarna erbjuder. Män vill ha kostymer som håller i många år, medan kvinnor söker något extra som ingen annan har. Efterfrågan på skräddarsydda plagg ökar, men problemet i dag är att det inte finns tillräckligt med skräddare och att yrkeskunskapen håller på att gå förlorad. Det är ett hantverk från början till slut och något som man inte kan lära sig på skolbänken.

En skräddarsydd kostym kostar från cirka 2 000 euro beroende på tyget, och därför är skräddarsydda kostymer ofta av klassiskt snitt. Stefan Slotte, skräddare i tredje generationen berättar att de gör kostymerna med två par byxor, för de slits mer än kavajen. En bra kostym håller i 8–10 år.

Slottes skräddarverkstad har funnits i Tölö i drygt 60 år, men före det utövade hans farfar yrket i Kyrkslätt. År 1937 etablerade sig Stefan Slottes far på Mannerheimvägen i Helsingfors. Sedan kom kriget, och fadern blev tvungen att stänga butiken. År 1946 öppnade han affären på nytt, och sonen Stefan är i dag kvar på samma ställe. Stefan Slotte berättar att valet egentligen var självklart. Han gifte sig rätt tidigt, hans fru studerade och någon måste tjäna ihop till levebrödet. – Dessutom var skrädderiet en del av mitt liv från tidig ålder, säger Stefan Slotte.

Stefan Slotte berättar att skräddaryrket traditionellt varit ett yrke för män. Bildkonstnärer har ofta avbildat skräddare som små och fint byggda personer. Förr i världen skulle man vara frisk och stark, eftersom nästan alla arbeten då krävde fysisk styrka. Men alla var ju inte storvuxna, och det är möjligt att skräddaryrket började utövas av män som inte uppfyllde kraven. Skräddaryrket kräver inte muskler och starka nävar, utan precision och tålmod.

30 Nu kommer också kvinnor in i branschen. En av dem är Nina Ra-
hikainen som berättar att hon i början undrade om männen, som då
var de huvudsakliga kunderna, alls skulle dyka upp. – Men det visade
sig att alla sådana misstankar var onödiga, säger hon. Som de flesta
andra skräddare i Finland är mitt företag ett enmansföretag. Företaget
35 mår bra och skulle kunna växa hur mycket som helst. Det hade varit
trevligt att ha någon att dela ansvar och räkningar med när jag började
mitt företag.

Pekka Nordström är också skräddare i tredje led, skräddarverk-
staden etablerades 1927 i Tammerfors. Efterfrågan är tryggad också
40 i framtiden. Det är Pekka Nordström övertygad om. Men problemet
är utbildningen. Den finns, men enligt Pekka Nordström blir man inte
skräddare på skolbänken. Han anser också att lärlingsavtal inte heller
fungerar. Varken han eller någon annan hantverkare har råd att både
beta löner och offra tid på att lära upp en lärling. Då kan skrädarna
45 inte klara av de uppdrag de får. Pekka Nordström understryker att
situationen inte är unik för skräddarbranschen, utan detsamma gäl-
ler sammanlagt åtta andra hantverk. På Skräddarförbundet har man
diskuterat vad man ska göra för att de här yrkena inte ska försvinna
helt och hållet. Enligt Nordström vore det en lösning att låta eleverna
50 vara inskrivna i yrkesskola, men låta dem praktisera för en skräddar-
mästare för att lära sig yrket på verkstadsgolvet.

Källa: www.hbl.fi (30.9.2007)

1.1b Ska man betala för sig hemma?

Efter studentskrivningarna väntar allvaret – fortsatta studier, jobb el-
ler kanske ett sabbatsår. Bostadsbristen gör att många bor kvar hos
föräldrarna. Fast bara hälften betalar för sig. Alla vuxna i en familj
55 borde dela på de gemensamma utgifterna, men många vuxna har svårt
att ta betalt av de vuxna barnen.

– Jag får många frågor från både barn och föräldrar om att betala
hemma, säger Anita Gustafsson, rådgivare i ekonomi. Ofta är det för-
äldrar som har problem med att barnen vägrar betala, andra gånger är
60 man inte överens om beloppet. I en nordisk undersökning som gjordes
förra året visade det sig att mer än hälften av ungdomarna som bodde

65 kvar hos föräldrarna inte bidrog till hushållet. Konsumentverket har beräknat kostnaderna för vad en 20-åring borde betala till föräldrarna varje månad. En ung kvinna borde betala 3 440 kronor, en ung man 3 780 kronor. I detta belopp ingår mat (män äter i regel mer, därför är deras belopp högre), hyra, hemförsäkring, tevelicens m.m.

70 – Konsumentverkets beräkningar ger en fingervisning om vad det kostar att bo, säger Anita Gustafsson. Men det är nog få som betalar hela beloppet. Sedan beror det ju också på var familjen bor, vad de unga hjälper till med och vad de tjänar. Just att ”hjälpa till” kan vara en känslig fråga. Är det att hjälpa till att städa sitt eget rum eller handla mat? – Föräldrarna tar ofta ett barnperspektiv på detta, trots att barnen är vuxna. Det kan vara självklart för föräldrarna att de själva delar på sysslorna, men barnen behöver bara hjälpa till. Anita Gustafsson ser det som absolut rimligt att unga vuxna ska betala hemma för att 75 lära sig ta ekonomiskt ansvar. Och i storstäderna, där det kan vara allt svårare att få tag i lägenhet, är det nu allt vanligare att ungdomar bor kvar länge hos föräldrarna, ibland ända upp till 25-årsåldern.

80 – Jag märker på de kontakter jag har att det är väldigt olika hur medvetna ungdomarna är om familjens ekonomi, säger Anita Gustafsson. Många tänker inte alls på att de ska betala för sig, utan ser det som en självklar sak att föräldrarna fortsättningsvis står för kostnaderna.

85 I familjen Hamström i södra Stockholm bor de vuxna sönerna Jonas och Anders hemma. I dag jobbar de och betalar för sig. – Men när de pluggade fick de bo gratis, berättar mamma Ann. Föräldrarna har själva dragits med höga studieskulder, och de ville därför att barnen skulle slippa ta lån under studietiden. – Det är inte roligt att börja vuxenlivet tyngd av stora lån, i all synnerhet när man inte kan räkna 90 med en fast anställning genast efter studierna, säger pappa Jan. Räntorna på lån fluktuerar också så pass mycket att man inte kan veta vartåt ekonomin vänder. – Lite tokigt känns det ju att barnbidraget upphör när barnen kostar som mest. Till all lycka har båda pojkarna ansökt om stipendier, som de också beviljats.

95 Pojkarna står själva för grejor som toalettartiklar, tidningar, mobil med mera. – Alla gemensamma förbrukningsvaror, framför allt mat, skrivs upp på en lista och någon i familjen handlar när det behövs. Men vad som ska upp på den gemensamma listan kan ge upphov till diskussioner. – När jag skulle handla märkte jag att Anders skrivit

100 upp raktlödder, säger pappa Jan. Där gick gränsen, det strök jag från listan.

Både Jonas och Anders planerar att så småningom flytta hemifrån, men som det ser ut på Stockholms bostadsmarknad så blir det inte lätt. – Det får ju inte bli för bekvämt för dem att bo hemma, då blir vi
105 aldrig av med dem, säger pappa Jan med ett leende. Men vi har försökt lära dem att hantera sin ekonomi så att det inte ska bli ett för stort steg den dagen de flyttar ut. Jag tycker faktiskt att vi bråkar ovanligt litet om pengar i vår familj.

Källa: *Råd och rön* 8/2008

1.1c Känner du till SOS-barnbyar?

SOS-barnbyar startades i Österrike efter andra världskriget för att ta
110 hand om övergivna och föräldralösa barn. Österrike var ett genomgångsland för stora flyktingströmmar. Många människor hade också utan orsak fängslats och sänts iväg till läger i Sovjetunionen. Kvar blev minderåriga som saknade all form av familj och bostad. Man visste redan då att konventionella barnhem à la Oliver Twist inte för-
115 mådde skapa normala socialt fungerande människor.

Idén med SOS-barnbyar bygger på att ge övergivna barn ett nytt hem och en ny familj, tillhörighet och gemenskap. Denna idé blev snabbt accepterad i hela det krigshärjade Europa och barnbyar växte
120 upp i Österrike, Tyskland, Frankrike, Italien och Finland. I dag finns det ca 500 SOS-barnbyar runt hela världen. Principerna är de samma: ett hem, en mamma, syskon, gemenskap, precis som det stod att läsa i den första lilla insamlingsbroschyren som delades ut. SOS-barnbyar är nämligen en ideell organisation som lever av gåvor. Alla barnbyar är byggda av insamlade medel och barnen försörjs av sina faddrar runt
125 om i världen.

SOS-barnbyar är en politiskt och religiöst obunden organisation som arbetar för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas. Barnkonventionen ger
130 en universell definition, en slags beskrivning, av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter. Varje person under 18 år

räknas som barn, om inte han eller hon blir myndig tidigare enligt landets nationella lagstiftning.

135 De lokala myndigheterna i varje land beslutar vilka barn som får flytta in i SOS-barnbyar. Barn som får en ny chans i livet genom SOS-barnbyar ska vara i verklig nöd och inte anses klara sig i sin nuvarande situation. De ska vara högst tio år gamla när de kommer till byn, om de inte kommer till byn tillsammans med biologiska syskon – då kan de vara äldre. I SOS-barnbyar skiljer man aldrig på syskon. Det är 140 mycket byråkrati och många undersökningar som görs innan ett barn får flytta in i en SOS-barnby.

SOS-barnbymamman, syskon, ett eget hus och gemenskapen utgör grunden för arbetet i barnbyarna. Varje barns uppfostran bygger på 145 den kulturella, etniska eller religiösa bakgrund som är aktuell i det område där barnet bor eller som barnet hade när det kom till barnbyn. I de barnbyar som ligger i industriländerna består en barnbyfamilj vanligtvis av tre till sex barn, medan familjer i utvecklingsländerna ofta består av upp till tio barn. De flesta har ingen annan familj än 150 barnbyn.

Barnby-konceptet utgår från en fungerande bygemenskap. De flesta SOS-barnbyar har tio till tolv hus. Husen ligger spridda som i ett vanligt samhälle med sina egna trädgårdar och uteplatser. Barnbymammorna får en naturlig gemenskap med andra kvinnor som har 155 likartade problem och glädjeämnen. Säkerheten blir mycket större om många hus ligger i en grupp, för många utvecklingsländer är farliga att leva i. Genom att husen är väl samlade kan man placera en lekskola och en liten barnvårdscentral mitt i byn. Lekskolan och vårdcentralen är öppna för alla i omgivningen. Grannarna har ständigt ärende dit, vilket skapar kontakter och gör att barnbybarnen dagligen träffar 160 barn från vanliga familjer. Alla religioner finns representerade i SOS-barnbyar. I Libanon t.ex. finns en barnby där det finns hushåll med sju olika religioner.

I SOS-barnbyar arbetar man, om det är möjligt, alltid med lokal 165 arbetskraft och med lokala distributörer. Anledningen är att de vill försäkra sig om att byggnaderna smälter in i miljön. Det läggs också stor vikt vid att använda lokala material, vilket har visat sig vara en praktisk och kostnadseffektiv lösning. Endast om något nödvändigt material inte finns på plats kan det importeras från annat håll.

170 Ungdomarna som vuxit upp i byn stannar antingen kvar eller flyt-
tar till ett ungdomshus utanför byn den stund de är redo att klara sig
själva. Marie-Claire har bott i en barnby i Kamerun sedan hon var
liten. Marie-Claire ska nu lämna livet i barnbyn. Hon kommer natur-
ligtvis även i fortsättningen att vara en del av familjen och hon kom-
175 mer att besöka den regelbundet. Hon fick dåliga betyg och måste gå
om ett år i skolan och vill inte fortsätta studera. Marie-Claire vill bli
sömmerska, eftersom hon redan som barn gillade att sy. Men först ska
hon avsluta sin skolgång. Att flytta till ett SOS-flickhem är ett viktigt
steg på hennes väg mot självständighet. Barnet och SOS-mamman be-
180 stämmer alltid tillsammans om han/hon ska flytta till ett ungdomshem
eller stanna med sin familj. Marie-Claire vill flytta, och hon ser fram
emot sitt nya mer självständiga liv tillsammans med andra unga.

Den svenska författaren Henning Mankell bor halva året i Sverige
och halva året i Moçambique och har därför sett mycket fattigdom
185 och svält på nära håll. Han har skänkt en förmögenhet till förmån för
en utvidgning av en barnby i Chimoia. Att inte kunna hjälpa alla för-
äldralösa barn i landet är ingen ursäkt för att inte hjälpa några, säger
Henning Mankell.

Källa: www.sos-barnbyar.se (7.1.2009)

1.1d Om böcker

Den svenska journalisten Mats-Eric Nilsson bekräftar i sin bok *Den*
190 *hemlige kocken – det okända fusket med maten på din tallrik* det som
vi alla har misstänkt. Julskinkan består till stor del av insprutat vatten
för att väga mera och därmed bli dyrare, det som kallas lättmajonnäs
har ingenting med riktig majonnäs gjord på ägg och olja att göra, och
färskpressad apelsinjuice kan lätt vara ett år gammal. Nilsson ger en
195 beskrivning av olika tillsatsämnen i livsmedel samt för en diskussion
om hur misstänksam man bör vara som konsument.

Källa: *Papper* 2/2009

I boken *Syns jag? Hörs jag?* behandlar Bert Ståhlhammar konsten att
nå fram med det du har att säga. Författaren beskriver humoristiskt
både lyckade och misslyckade försök på scenen som var och en kan

200 ha nytta av. Det här är boken för dig som ska hålla föredrag. Hur man talar väl är ju en gammal konst, men den är ständigt aktuell.

Källa: *Kyrkpressen* 5.2.2009

När Orhan Pamuk för några år sedan fick Nobelpriset hade redan det mesta av det bästa ur hans produktion översatts, dock inte debutromanen *Herr Cevdet och hans söner* från 1982. Men nu har denna
205 kommit på svenska. Den är en familjekrönika som berättar om tre generationer. Det är synd att den svenska texten alltför ofta låter platt eller innehåller rena språkfel, och att delar av texten många gånger fallit bort eller satts i fel ordning.

Källa: *Hufvudstadsbladet* 1.2.2009

Är *lagom* svenskt? Nej, ordet *lagom* finns inte bara i Sverige och har
210 inget med vikingarnas mjöddrickande ”laget om” att göra. Hur många ord har egentligen eskimåerna för ’snö’? Inte så många faktiskt. Och att man tror att engelskan har fler ord än svenskan är inte sant. I den här boken berättar Mikael Parkvall många sanningar, och han gör det på ett både roande och bildande sätt.

Källa: www.bockernasklubb.se (23.2.2009)

215 Med sitt rika material av hundratals fotografier, målningar och många specialgjorda kartor i färg, är *Världshistoriens största slag* en otrolig upplevelse för alla historiskt intresserade. Det börjar år 490 f. Kr. och slutar med kriget i Irak 2003. Boken passar utmärkt att användas
220 som uppslagsbok, och den ger en överblick över framstegen i militär teknik och konsekvenserna av de olika slagen.

Källa: www.adlibris.com/se (21.10.2008)

1.1a Kläderna gör mannen

1. Vad är kännetecknande för en bra kostym, enligt Slotte?
 - A Alla kostymdelar är lika hållbara
 - B Bara det bästa tyget duger
 - C Kostymen är användbar en lång tid
2. Vad var avgörande när Slotte valde yrke?
 - A Han blev tvungen att gifta sig tidigt
 - B Han måste kunna försörja familjen
 - C Kriget krossade hans tidigare drömmar
3. Vem blev skräddare förr i tiden?
 - A Den som var smal och liten till växten
 - B Den som hade tillräckligt starka händer
 - C Den som var rädd för kroppsarbete
4. Vad berättar Rahikainen om början av sin karriär?
 - A Hon tyckte att det var ett tungt jobb
 - B Hon hade svårt att betala räkningar
 - C Hon var orolig inför framtiden
5. Vad säger Nordström om skräddarlärlingar?
 - A De får för lite handledning
 - B För få är intresserade av yrket
 - C En lärling behöver också pengar
6. Hur skulle man kunna lösa problemen i framtiden?
 - A Genom att öka antalet utbildningsplatser
 - B Genom att kombinera utbildning och praktik
 - C Genom att skräddarna anställs som lärare

1.1b Ska man betala för sig hemma?

7. Varför kontaktar folk Anita Gustafsson?
 - A Man misstänker att konsumentverkets siffror är orealistiska
 - B Ibland uppstår det konflikter mellan föräldrar och barn
 - C Det finns orättvisa skillnader i konsumentverkets beräkningar

8. Vad anser Anita om att unga vuxna ska betala för sig hemma?
 - A De ska självklart betala för sig
 - B De som bor i storstäder ska betala mindre
 - C De ungas ekonomi avgör om de ska betala

9. Varför ville föräldrarna inte att pojkarna lyfter studielån?
 - A De missar andra bidrag om de tar lån
 - B Räntorna på studielån är höga
 - C Framtiden på arbetsmarknaden är osäker

10. Vad ska pojkarna betala själva?
 - A Utgifter som är personliga
 - B Märkesvaror som är dyra
 - C Kostnaderna för sina hobbyer

11. Vad har Hamströms lärt sina barn?
 - A Att leva så sparsamt som möjligt
 - B Att undvika konflikter
 - C Att ta ansvar för uppehållet

1.1c Känner du till SOS-barnbyar?

12. I vilken situation föddes tanken på att skapa SOS-barnbyar?
 - A Många barn hade lämnats åt sitt öde efter kriget
 - B Man ville fostra barn för ett enat Europa
 - C De traditionella barnhemmen hade lagts ner under kriget

13. Hur finansieras SOS-barnbyarnas verksamhet?
 - A Varje stat betalar och stödjer verksamheten
 - B Privatpersoner ger frivilliga donationer
 - C Barnbyarna är självförsörjande

14. Vad är grundtanken i FN:s konvention?
 - A Att hjälpa barn i fattiga länder
 - B Att se till varje barns välmående
 - C Att skydda barn mot yttre våld

15. Vilket kriterium ställer man på barn som antas till SOS-byarna?
 - A Barnen ska vara socialt öppna
 - B Det måste finnas ett verkligt behov av hjälp
 - C Man tar främst hänsyn till åldern

16. Vad sägs i texten om uppfostran i SOS-byarna?
 - A Staten ger riktlinjer för uppfostringsarbetet
 - B Familjemedlemmarna ska ha samma tro
 - C Värderingarna är i linje med det omgivande samhällets

17. Vilka är fördelarna med att gruppera samman de enskilda husen?
 - A Ensamstående mammor känner sig tryggast tillsammans
 - B Kontakterna med det normala livet stärks
 - C Man kan sänka kostnaderna genom samarbete

18. Vad betyder SOS-byn för regionen?
 - A Den stödjer den lokala ekonomin
 - B Den förbättrar barnens välmående
 - C Den främjar levnadsstandarden

19. Vilken är bakgrunden till Marie-Claires yrkesval?
 - A Det var slumpen som avgjorde
 - B Hon har alltid tyckt om handarbete
 - C Hennes dröm är att hjälpa unga i nöd

20. Varför nämns den svenska författaren i sammanhanget?
 - A Han har fått idéer till sina böcker i barnbyn
 - B Han har själv levt i fattigdom och elände
 - C Han har understött barnbyarnas arbete

1.1d Om böcker

21. Vad innehåller boken *Den hemlige kocken*?
- A Till största delen olika slags recept på husmanskost
 - B En hel del sanningar om massproducerade produkter
 - C Många goda råd om konservering och förvaring av mat
22. När är boken *Syns jag? Hörs jag?* bra att ha?
- A När man ska tala inför publik
 - B Då man forskar i modern litteratur
 - C Om man vill veta mera om mediavärlden
23. Vad ogillar skribenten hos boken *Herr Cevdet och hans söner*?
- A Att den innehåller så många personer
 - B Att texten är så liten och sidorna så många
 - C Att översättningen är så slarvigt gjord
24. Vad får man veta mera om i Mikael Parkvalls bok?
- A Man lär sig nya saker om språk
 - B Man kan läsa om historiska händelser
 - C Man får ta del av olika länders seder och bruk
25. Vad är det bästa med boken *Världshistoriens största slag*?
- A Det finns så mycket att titta på och uppleva i den
 - B Den hjälper dem som ska göra sin värnplikt
 - C Den är praktisk och har ett lämpligt format

1.2 *Lue seuraavat tekstit ja vastaa niiden pohjalta lyhyesti suomeksi kysymyksiin a–e. Kirjoita vastauksesi selvällä käsialalla kielikokeen vastauslomakkeen A-puolelle.*

”Nobelpris” till världens knasigaste forskning

Ett annorlunda forskarpris delas ut på Harvarduniversitetet i USA. Utan att ha några egentliga kopplingar till det ädla Nobelpriset kallas det Ig-Nobelpriset. Priset delas ut till forskare och vetenskapsmän för upptäckter som först får dig att skratta men sedan tänka efter. Efter som priset delas ut i universitets- och forskarkretsar kan man ju undra om det ändå inte har vissa förgreningar till det riktiga Nobelpriset. Åtminstone brukar en riktig nobelpristagare dela ut priset.

För över fem år sedan belönades Håkan Westerberg med Ig-Nobelpriset i biologi för sin studie om strömmingar. Han ville ta reda på varifrån de konstiga ljud som registrerats i Östersjön kom. – Vi visade att ljudet kom från strömmingar som släppte ut luft. Det är deras sätt att kommunicera. Forskningsartikeln som vi kunde publicera senare blev ju lite bisarr, när vi inte kunde förklara varför i herrans namn man ville ta reda på hur det lät när strömmingar kollektivt pruttar. Men så var det, säger Håkan Westerberg.

Källa: sv.wikipedia.org (5.1.2009)

- a) Millaiset tutkimukset saavat Ig-nobelin, ja mikä yhteys sillä on oikeisiin Nobelin palkinnon saajiin?
- b) Miksi Håkan Westerberg aloitti tutkimuksen, ja mitä hän sai selville?

Nyheter från plastens värld

Årligen insamlas hundratals ton plast från industrier och mindre företag i Finland. Plasten skickas till Indien och Kina. Där smälter man den och använder den på nytt. Plast kan återanvändas några gånger, men blir sämre och sämre för var gång. Följden är att plast är ett billigt material, som används som råmaterial i synnerhet i produktionen av konsumtionsvaror.

För att begränsa användningen av plastkassar krävs ibland hårda tag. Irlands skatt på plastkassar lyckades för några år sedan dra ner på distributionen av kassar med 90 procent under ett halvt år. Affärer som ger plastkassar gratis till sina kunder riskerar till och med att få böter.

Källa: www.äu.fi (26.2.2009)

- c) Mistä syistä muovია lähetetään Kiinaan ja Intiaan?
- d) Millä toimilla on saatu muovikassien käyttö Irlannissa vähenemään?

Men de riktigt hårda tagen mot plastkassen tas i tredje världen. I Uganda, Kenya och på Zanzibar är tunna plastpåsar förbjudna. I Sydafrika, där kassarna kallas ”nationalblomman” eftersom de hänger i träden, ligger på gatorna och dekorerar staketet, hotas den som tillhandahåller tunna plastkassar av tio års fängelse.

Källa: www.aftonbladet.se (10.1.2008)

- e) Miksi muovipussia kutsutaan Etelä-Afrikan ”kansalliskukaksi”, ja mitä muovipussien tarjollapidosta voi seurata?

2 ORD OCH STRUKTURER

- 2.1** Läs texterna nedan och välj för varje punkt (26–45) det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar **med blyertspenna på den optiska svarsblanketten**.

Kaféliv vid Munksnäsallén

Det är vardag på Café Delicato i Munksnäs. Här sitter unga mammor och 26 sina småbarn, skolpojkar stoppar i sig mellanmål och kafégäster tar sig en kopp kaffe med bulle. Det är uppenbart att alla känner alla.

”Vi har stans bästa bullar”, säger ägaren Sonja Enlund. ”Kaféet fick 27 *Prince of Pulla* i Finnairs tidning Blue Wings för två år sedan. Det 28 fint att se kaféets namn i internationella sammanhang och bli 29 med motsvarande ställen i städer som Berlin och Venedig. Men 30 oss, vi bakar ju bröd varje dag, och det gör man på få ställen i stan 31.”

Allt började när två mammor som satt vid sandlådan fick en idé. Båda var

26. A äter
B föder
C matar
27. A utmärkelse
B en utmärkelse
C utmärkelsen
28. A kände
B kändes
C känt
29. A jämförd
B jämförs
C jämförande
30. A det visst passar
B passar det visst
C visst passar det
31. A numera
B nutiden
C nutidens

ekonomerna men hade stannat 32 med sina små barn. Nu ville de också ha någonting 33 att göra. En affärslokal i närheten hade just blivit ledig. Tillsammans gjorde mammorna Sonja Enlund och Michaela Sjöberg upp en budget, och plötsligt var lokalen deras.

”Det är skojigt att ha kafé”, säger Michaela. ”Jag kunde dock 34 tro att det skulle betyda så mycket jobb. I början kunde vi inte ens baka bröd. Efter den tröga starten har utvecklingen dock varit positiv, främst 35 vår utmärkta köksa Nina Ek. Sonja och jag bakar 36 gärna, men det har visat sig vara en bra lösning att 37 Nina ansvara för kakorna medan vi två koncentrerar oss på ekonomin – och disken förstås, för också den måste någon 38.

Café Delicato har blivit en träffpunkt för stadsdelen, både för skolbarn och för vuxna. Många av barnen är förresten med i ett tre år gammalt fotbollslag som 39 både flickor och pojkar. Också

32. A hem
B hemmet
C hemma

33. A annan
B annat
C andra

34. A aldrig
B alltid
C alls

35. A vet hut
B låt vara
C tack vare

36. A ständigt
B vidare
C fortfarande

37. A låta
B ge
C få

38. A ta hand om
B se upp för
C lägga vikt på

39. A utgår från
B består av
C hoppas på

här var det Sonja och Michaela som tog initiativet. De säger öppet att deras mål inte är maximal affärsvinst, 40 att de känner ett socialt ansvar och vill främja känslan av gemenskap i stadsdelen.

Källa: *Hufvudstadsbladet* 9.5.2007

40. A efter
B till
C utan

Pensionär åkte vilse på bagageband

Hur kan man veta, om det är första gången man flyger? En 78-årig kvinna som 41 från Arlanda till Tyskland hamnade riktigt fel på flygplatsen. Kvinnan missuppfattade nämligen instruktionerna efter incheckningen och lade sig själv, 42 sin väska, på det obemannade bagagebandet. Med hast 43 in i bagagehanteringen där flygplatsens personal tog emot henne. Den 44 kvinnan klarade sig utan allvarliga skador och 45 dessutom med sitt flyg, enligt Arlandapolisen.

Källa: *Aftonbladet* 9.5.2003

41. A borde resa
B skulle resa
C hade rest
42. A i stället för
B med undantag av
C i fråga om
43. A var hon transporterad
B blev hon transporterad
C har hon transporterats
44. A vilse
B vilsen
C vilsna
45. A hann
B tog
C blev

2.2 Fyll i replikerna nedan **på naturlig svenska** med hjälp av tipsen (1–5). Du ska inte översätta ordagrant. Skriv replikerna **med tydlig handstil på sida B** av svarsblanketten för språkproven. Skriv dem i nummerföljd under varandra.

Lena: Vad det är tråkigt. Vi har ingenting att göra.

Du: 1. *Ehdota, että katsoisitte, mitä televisiosta tulee.*

Lena: Okej, om vi inte hittar på något bättre. Här är tidningen. Kolla du programmet.

Du: 2. *Kysy, kiinnostaako Lenaa illan elokuva.*

Lena: Jag vet inte. Vad är det för film?

Du: 3. *Kerro, että elokuva on vanha ruotsalainen klassikko Jalla Jalla.*

Lena: Den är rolig förstås, men jag har sett den så många gånger.

Du: 4. *Totea, ettei muuta elokuvaa tule tähän aikaan.*

Lena: Då tittar vi på *Mamma Mia* på dvd. Den är inte så ny men musiken är bra.

Du: 5. *Suostu ehdotukseen ja sano, että siitä elokuvasta tulee ainakin hyvälle tuulelle.*

3 SKRIFTLIG FRAMSTÄLLNING

*Skriv uppgifterna 3.1 och 3.2. Båda uppgifterna ska bli en text med det antal ord som anges nedan. Följ instruktionerna för uppgifterna och ange till slut antalet ord i varje text. Skriv **båda** texterna på svenska på konceptpapper. Skriv **med tydlig handstil**.*

3.1

Du har varit i Sverige och har på hotellet glömt kvar något som är viktigt för dig. Skicka e-post till hotellet.

*Kirjoitustehtävän pituus: 50–70 sanaa.
Tehtävän pisteitys: 33–0 pistettä.*

3.2

Patrik skriver i sin blogg:

Hej!

Jag åkte på semester till Spanien och glömde min mobil hemma. Först blev jag helt olycklig – tänk er en vecka utan mobil. Men i själva verket blev min semester lugn och billig. Jag föreslår att alla i vår skola stänger av sin mobil och sin dator för en vecka. Vad tycker ni om min idé?

Skriv din kommentar till Patriks blogg.

*Kirjoitustehtävän pituus: 100–130 sanaa.
Tehtävän pisteitys: 66–0 pistettä.*

KOKEEN PISTEITYS / POÄNGSÄTTNINGEN AV PROVET

Tehtävä	Osioiden määrä	Pisteitys	Painokerroin*	Enint.	Arvostelulomakkeen sarake
Uppgift	Antal deluppgifter	Poängsättning	Koefficient*	Max.	Kolumn på bedömningsblanketten
1.1a–d	25 x	1/0 p.	x 2	50 p.	1
1.2	5 x	2–0 p.	x 3	30 p.	2
2.1	20 x	1/0 p.	x 1	20 p.	3
2.2	5 x	2–0 p.	x 1	10 p.	4
3.1				33 p.	7
3.2				66 p.	8
Yht./Tot.				209 p.	

* Painotus tapahtuu lautakunnassa.
Viktningen görs av nämnden.